

Trpljenje Perpetue in Felicite

Cesar Septimij Sever (193—211) je leta 202 prepovedal ljudem prestop h krščanstvu. Rimske oblasti so začele preganjati katehumene. O mučeništvu katehumenov sta iz tega časa ohranjeni dve poročili iz Afrike, prvo iz Kartagine, drugo iz Aleksandrije.

Trpljenje sv. Perpetue in Felicite pripoveduje o mučeništvu petih katehumenov v Kartagini. Iz uvoda (pogl. 1–2) bi mogli sklepati, da je bil neznani prireditelj tega spisa montanistično usmerjen kristjan, morda iz Tertulijanovega kroga. Znano je, da je Tertulijan okoli leta 207 prešel v montanizem. Prireditelj je spis sestavil verjetno v prvem desetletju 3. stoletja. Za to je uporabil lastnoročne zapiske mučenke Perpetue (pogl. 3–10) in poročilo o nočnem videnju mučenca Saturu (pogl. 11–13). Končni del (pogl. 14–21) je napisal sam, ker je bil tudi sam priča dogajanja.

Strokovnjaki menijo, da so sv. Perpetua, Felicita in tovariši umrli mučeniške smrti leta 203. Spis o njih mučeništvu priča o živosti Cerkve v Afriki v začetku 3. stoletja. Po videnjih, ki jih imajo mučenci, nas nekoliko spominja na Hermovega Pastirja. Vidci svoja videnja o nedoumljivih nebeških resničnostih podajajo v preprostih, a čudovitih prisposodobah. Posebno dramo v drami trpljenja doživlja mlada mati Perpetua. Njen oče jo hoče odtrgati od mučeništva in s tem od vere in Kristusa. Pri tem se sklicuje na ljubezen, ki naj bi jo Perpetua izkazala njemu in svojemu sinčku. A Perpetua pravilno ljubi svojega očeta in svojega otroka, ker bolj ljubi Kristusa kot svoje zemeljsko življenje in svoje drage. Zato gre v mučeniško smrt. Tudi Felicita, ki je v ječi rodila deklico, ne zaostaja za Perpetuo v ljubezni do Kristusa. Zato tudi ona pretrpi za Kristusa mučeniško smrt.

Cerkev v Afriki je Trpljenje sv. Perpetue in Felicite zelo cenila. V Avguštinovem času so ga še vedno brali po cerkvah ob obletnici svetih mučencev. V oblikovnem pogledu je ta spis vplival na nekatera druga poročila o mučencih.

1. Če so nekdanji zgledi vere, ki pričajo o božji milosti in spodbujajo ljudi, zato zapisani, da bi se Bog častil in človek potrjeval, ko jih beremo in se dogodki nekako obnavljajo, zakaj ne bi zapisali tudi novih primerov vere, ki prav tako služijo temu in onemu namenu? Zlasti še, ker bodo tudi ti kasneje postali stari in bodo poznejšim rodovom potrebni, čeprav jim zdaj, zaradi načelnega češčenja starodavnosti, priznavamo manj pomena.

Previdni naj bodo ti, ki vsem dobam prisojajo enako moč Svetega Duha, kajti novejšo dobo, ki je bliže koncu vekov, je treba bolj ceniti zaradi preobilja milosti, namenjenega poslednjim časom sveta. V poslednjih dneh namreč, govori Gospod, bom izlil od svojega Duha na vse človeštvo: in prerokovali bodo vaši sinovi in vaše hčere: in na svoje hlapce in deklice bom izlil od svojega Duha; in mladeniči bodo videli prikazni in starčki bodo gledali v sanjah.¹ Mi priznavamo in spoštujemo nove prerokbe in nova videnja, ki so prav tako obljubljeni, in ostale čudežne moči Svetega Duha, namenjene v pomoč Cerkvi. Njej je bil poslan Sveti Duh, da vse darove vsem deli, kakor je Gospod slehernemu določil. Zato jih moramo tudi mi zapisati in z branjem v božjo slavo povelečevati, da si ne bo verska omahljivost in malodušnost umišljala: božja milost je spremljala samo nekdanje rodove in jim dajala mučence in razodetja. Bog namreč zmeraj stori, kar je obljubil, nevernikom v pričevanje, vernikom v prid.

Mi torej oznanjamo tudi vam, bratje in otroci, kar smo slišali in otipali,² da se boste tudi vi, ki ste to sami videli, spominjali Gospodove slave, in bi vi, ki šele zdaj to slišite, bili združeni s svetimi mučenci in po njih z Gospodom Jezusom Kristusom. Njemu veličastvo in čast na veke vekov. Amen.

2. Prijeli so mlade katehumene Revokata in Felicito, ki je bila z njim vred sužnja, Saturnina in Sekundula. Med njimi je bila tudi Vibija Perpetua, iz ugledne rodovine, dobro vzgojena in stanu primerno omožena, ki je imela očeta, mater in dva brata, enega katehumena, in sina dojenčka. Bilo ji je okoli dvaindvajset let. Ta sama pripoveduje potek svojega mučeništva, kakor ga je s svojo roko in po svoje zapisala in zapustila.

3. Ko smo bili še – tako pripoveduje – z biriči, me je oče pregovarjal in iz ljubezni odvrčal.³ Dejala sem mu: »Oče, ali vidiš na primer posodo, ki stoji tukaj, vrček ali kaj drugega?« – Odgovoril je: »Vidim.« – Jaz sem mu

1 Apd 2, 17-18; prim. Joel 3, 1-2.

2 1 Jn 1, 3.

3 Po aretaciji so jih nekaj dni posebej stražili in šele nato spravili v pravo ječo.

rekla: »Mar se more drugače imenovati, kot to, kar je?« – Dejal je: »Nikakor.« – »Tako tudi jaz ne morem reči, da sem kaj drugega, kar sem – kristjana.« Ta beseda je očeta razjezila. Zakadil se je vame, da bi mi izpraskal oči. Pa me je samo opraskal in odšel, s svojim hudičevim prigovarjanjem vred premagan.

V malo dneh, ko ni bilo očeta k meni, sem se Gospodu zahvaljevala in se opomogla. V teh nekaj dneh smo prejeli krst. Meni je Duh navdihnil, naj po krstu nič drugega ne prosim kot stanovitnost mesa. Čez nekaj dni so nas spravili v ječo. Prestrašila sem se, ker še nikdar nisem izkusila takšne teme. Bridki dan! Huda vročina zaradi množice jetnikov, nasilja vojakov. Vrh tega me je mučila skrb za otroka.

Tedaj sta blaga diakona Tercij in Pomponij, ki sta za nas skrbela, s plačilom dosegla, da so nas za nekaj ur izpustili na oddih v neki boljši prostor v jetnišnici. Ko smo prišli iz ječe, je vsak poskrbel zase. Jaz sem dojila otroka, ki je skoraj umiral od lakote. V skrbi zanj sem tolažila svojo mater, opogumljala brata in priporočila sinčka. Srce mi je razjedala bol, ker sem videla, kako so se žalostili zaradi mene. Takšne bridkosti sem trpela mnogo dni. Dosegla pa sem, da so pustili otroka pri meni v zaporu. Kmalu si je opomogel. Trud in skrb za otroka sta me držala pokonci; ječa se mi je zdaj spremenila v palačo, da sem bila rajši v njej kot kjerkoli.

4. Tedaj mi je rekel brat: »Gospa sestra, veliko milost že uživaš, takšno, da smeš iprositi za razodetje, naj se ti pokaže, ali bomo trpeli, ali svobodno odšli.« Vedel je, da bom govorila z Gospodom, saj sem okusila toliko njegovih dobrot. Z zaupanjem sem mu obljubila in dejala: »Jutri ti bom povedala.«

Molila sem in videla tole: Zagledam bronasto, čudno visoko lestev, ki je segala do nebes, pa tako ozko, da se je po njej mogel vzpenjati le po eden. V lestvenicah je tičalo vse mogoče železje: meči, sulice, kavljji, bodala, kopja. Kdor bi po lestvi lezel malomarno in ne gledal kvišku, bi se ranil in bi mu meso obviselo na železju. Pod lestvijo je ležal čudno velik zmaj, ki je zalezoval vzpenjajoče se in jih strašil, da ne bi šli naprej. Prvi je šel po lestvi Satur, ki se je kasneje zaradi nas sam predal in nam bil v spodbudo; ko so nas ujeli, ga ni bilo zraven. Prišel je na vrh lestve, se obrnil in mi rekel: »Perpetua, čakam te, a pazi, da te zmaj ne ugrizne!« Odgovorila sem mu: »Ne bo mi škodoval, v imenu Jezusa Kristusa.« In izpod lestve, kakor bi se me bal, je zmaj počasi pomolil glavo. Kot bi stopila na prvo stopnico, sem mu stopila na glavo in šla kvišku. In zagledala sem brezmejen vrt in sredi vrta sivolasega moža v pastirski obleki, ki je sedel in molzel ovce, in mnogo tisočev v belih oblačilih je bilo okoli njega. Dvignil je glavo, me pogledal in mi rekel: »Dobrodošel, otrok!« Poklical me je in mi dal zalogaj sesirjenega mleka, ki ga je bil namolzel. Sprejela sem ga v zložene roke in použila; vsi okoli so rekli: »Amen!« Ob tem glasu sem se zbudila in žvečila nekaj sladkega, ne vem kaj.⁴

Takoj sem to povedala svojemu bratu in spoznala sva, da nas čaka trpljenje. Odtlej nismo več ničesar upali na tem svetu.

5. Čez nekaj dni se je raznesla govorica, da nas bodo zasliševali. Prišel je tudi moj oče iz mesta, ves potrj od žalosti. Pristopil je k meni, da bi me omajal, in je govoril: »Hči, naj se ti smili moja siva glava! Usmili se svojega očeta, če sem vreden, da mi praviš oče! Če sem te s temi rokami privedel do teh cvetočih let, če sem te imel rajši kot tvoje brate, ne daj me ljudem v zasmeh! Poglej svojega brata, poglej svojo mater in svojo teto, poglej svojega sinčka, ki ne bo mogel živeti, če te ne bo! Vdaj se! Ne uniči nas vseh! Nihče izmed nas ne bo mogel svobodno govoriti, če se ti kaj zgodi.«⁵

Tako je oče iz ljubezni govoril, mi poljuboval roke, mi pokleknil k nogam in me v solzah klical ne več hčer, ampak gospo. Mene je žalostila potrjost mojega očeta, da se edini on iz vse rodovine ne bo veselil mojega mučeništva.⁶ Tolažila sem ga in dejala: »Na onemle odru se bo zgodilo, kar Bog hoče; vedi, da nismo v svoji oblasti, ampak v božji.« In žalosten je odšel od mene.

6. Ko smo drugi dan zajtrkovali, so nas mahoma odgnali k zasliševanju. Prišli smo na forum. Hitro se je razneslo po vsej sosesčini fora in zbrala se je nepregledna množica. Stopili smo na vzvišen prostor. Vsi drugi so izpovedali vero, ko so jih vprašali. Prišla je vrsta name. Tedaj se je prikazal moj oče z mojim sinčkom, me

4 Novokrščencem so po prvem sv. obhajilu dali piti mleko in med. To kot znamenje, da so vstopili v obljubljeni deželo — v nebeško kraljestvo. Videnje Perpetue vsebuje ob koncu evharistično simboliko.

5 Kristjani so bili ob preganjanjih obsojeni kot protidržavni elementi, in senca te obsodbe je padla tudi na njihove družine in sorodstvo.

6 Torej so bili razen očeta vsi, če ne kristjani, pa vsaj krščanstvu blizu.

potegnil s stopnice in rekel: »Prosi milosti! Usmili se otroka!« In prokurator Hilarijan, ki je takrat namesto umrlega prokonzula Minucija Timinijana sodil o življenju in smrti,⁷ je dejal: »Prizanesi sivi glavi svojega očeta, prizanesi otrokovi nežni mladosti! Daruj za blagor cesarjev!« Odgovorila sem: »Tega ne storim.« Hilarijan je dejal: »Si kristjana?« In odgovorila sem: »Kristjana sem!«

In ker je moj oče stal tam, da bi me uklonil, ga je Hilarijan ukazal pahnuti proč; dobil jih je tudi s šibo. Ta dogodek z očetom me je zbolel, kot bi bila sama tepena; tako me je bolela njegova bedna starost.

Hilarijan je tedaj razglasil sodbo in nas vse obsodil na izpostavitve zverem. Veseli smo šli v ječo. Ker sem dajala otroku prsi in ga imela pri sebi v ječi, sem takoj poslala diakona Pomponija k očetu in prosila za otroka. Oče pa ga ni hotel dati. In tako je Bog dal, da ni niti otrok več pozelel prsi niti mene niso več prsi bolele. Ni me več mučila ne skrb za otroka ne bolečina v prsih.

7. Ko smo nekaj dni kasneje vsi molili, se mi je v molitvi izvil iz grla glas in sem imenovala Dinokrata. Osupnila sem, ker mi ni nikoli prišel na misel kot zdaj, in sem bila ob spominu na njegovo usodo žalostna. Zavedla sem se takoj, da sem vredna in da moram zanj moliti. Začela sem veliko zanj moliti in h Gospodu vzdihovati.

Takoj tisto noč sem videla tole: Zagledam Dinokrata, zelo vročičnega in žejnega, z bledim obličjem in z rano na licu, ki jo je imel, ko je umrl, kako stopi iz temnice, v kateri jih je bilo mnogo. Ta Dinokrat je bil moj rodni brat, sedem let star, ki je žalostno umrl za rakom na licu, tako da se je njegova smrt vsem gnusila.⁸ Zanj sem torej molila. Med menoj in njim je bila velika razdalja, da nisva mogla drug k drugemu. Tam, kjer je bil Dinokrat, je bilo korito, polno vode, z višjo ograjo kot je bila dečkova postava. Dinokrat se je stegoval, kot da bi rad pil. Bila sem žalostna, ker je bila v koritu voda, pa vendar Dinokrat zaradi visoke ograje ni mogel piti. Zbudila sem se in spoznala, da moj brat trpi. Zaupala sem, da mu bom pomagala v njegovem trpljenju. Molila sem zanj vse dni, dokler nas niso preselili v ječo pri taborišču.⁹ Borili naj bi se pri igratih v taborišču. Bil je rojstni dan cesarja Geta.¹⁰ Molila sem za Dinokrata noč in dan, vzdihovala in jokala, da bi ga dobila v dar.

8. Tisti dan, ko smo ostali v ječi v vezeh, sem videla tole. Zagledam kraj, ki sem ga bila prej videla, in Dinokrata umitega, lepo oblečenega, svežega. Kjer je prej imel rano, opazim brazgotino. Ograja korita se je znižala do dečkovega popka in neprestano je iz njega zajemal vodo. Na ograji je bila zlata čaša. Dinokrat je pristopil in začel iz nje piti, in čaša se je spraznila. Ko se je vode napil, se je začel veselo igrati, kakor se igrajo otroci. Zbudila sem se in spoznala, da je kazni rešen.

9. Čez nekaj dni nam je vojak Pudens, stotnikov pomočnik, nadzornik ječe, začel izkazovati spoštovanje, ker je spoznal, da je v nas velika krepost.¹¹ Mnogo jih je puščal k nam, da smo drug drugega tolažili.

Ko je bil dan javnih iger blizu, je prišel k meni oče, ves zdelan od bridkosti. Začel si je puliti brado in se metati po tleh, padati na obraz, preklinjati svoja stara leta in govoriti besede, ki bi presunile vsakogar. Žalostna sem bila zaradi njegove nesrečne starosti.

10. Dan pred borbo sem v zamaknjenju videla tole. Diakon Pomponij je prišel k vratom ječe in močno potrkal. Stopila sem k njemu in mu odprla. Oblečen je bil v belo obleko brez pasu in imel je obuvalo s pisanimi okraski. Dejal mi je: »Perpetua, tebe čakamo, pridi.« Prijel me je za roko in sva šla po grapavih poteh in ovinkih. Komaj sva naposled vsa upehana prišla do amfiteatra. Peljal me je v areno in mi dejal: »Ne boj se! Tu pri tebi sem in se s teboj vred bojujem.« Odšel je. Zagledam silno in osuplo množico. Ker sem vedela, da sem obsojena na zveri, sem se čudila, da ne izpustijo zveri name.

7 Prokuratorji so bili finančni uradniki, ki jih je uvedel cesar Avgust. Cesar Klavdij jim je dal civilno sodstvo. Kasneje so jih uporabljali še za druge upravne posle.

8 Pravilno sklepa Avguštin (*De anima et eius origine* 1, 10, 12; 3, 9, 12), da je Dinokrat pred smrtjo prejel krst in je zaradi kakšnih otroških pregeškov trpel v vicah. Perpetuina molitev za trpečega brata spričuje krščansko vero v vice in v moč priprošnje za rajne.

9 Ječa v stalnem vojaškem taborišču je bila zunaj mesta.

10 Lucij Septimij Geta, drugi sin cesarja Septimija Severa in njegove druge žene Julije Domne. Njegov brat Karakala ga je dal leta 212 vpričo matere umoriti.

11 Pudens je bil poveljnikov pomočnik in nadzornik ječe v vojaškem taboru. Ni dvoma, da je to isti Pudens, ki je postal kristjan in je omenjen v 21. poglavju.

Prišel je proti meni neki Egipčan, grd na zunaj, s svojimi pomagači, da bi se bojeval z menoj. Prišli pa so k meni zali mladeniči, moji pomočniki in zaščitniki. Slekli so me in bila sem moški.¹² Moji zaščitniki so me začeli drgniti z oljem, kakor delajo pred bojem. Tistega Egipčana pa sem videla, kako se je valjal po prahu. Potem je prišel mož, čudno velik, da je segal čez višino amfiteatra. Imel je škrlatno obleko brez pasu, z dvema trakoma po prsah, in obuvalo, bogato okrašeno z zlatom in srebrom, v roki paličico kakor nadzornik pri borbah in zeleno vejico, na kateri je bilo zlato sadje. Zaukazal je mir in dejal: »Če bo ta Egipčan to premagal, jo bo zabodel z mečem; če pa bo ta njega premagala, bo dobila to vejico.« In se je odmaknil.

Stopila sva drug proti drugemu in se spopadla. Egipčan me je hotel zgrabiti za noge, jaz pa sem ga s peto udarila v obraz. Zrak me je dvignil kvišku in začela sem ga tako biti, kakor bi ne stala na tleh. Ko sem ujela trenutek, sem sklenila roke, prste med prste, in ga zgrabila za glavo; padel je na obraz, jaz pa sem mu stopila na glavo. Ljudstvo je začelo kričati, moji zaščitniki pa prepevati. Stopila sem k nadzorniku in dobila vejico. Poljubil me je in mi rekel: »Hči, mir s teboj!« Zmagoslavno sem odkorakala proti sanavivarskim vratom.¹³ Zbudila sem se in spoznala, da se ne bom bojevala z zvermi, ampak s hudobcem. Pa sem vedela, da bo zmaga moja. To sem napisala do dneva pred slavnostnimi igrami. Kar se bo zgodilo pri igrah, naj napiše, kdor hoče.

11. Pa tudi blaženi Satur je povedal tole prikazen in jo sam zapisal. Trpljenja je bilo konec in ločili smo se od telesa. Zadeli so nas in nesli proti vzhodu štirje angeli, njih roke se nas niso dotikale. Šli pa nismo vznak in s pogledom navzgor, ampak tako, kot bi stopali po zložnem klancu. Ko smo zapustili prvi svet, smo zagledali neizmerno svetlobo. Rekel sem Perpetui, ki mi je bila ob strani: »To je, kar nam je Gospod obljubil; dosegli smo obljubo.« Ko so nas štirje angeli nesli naprej, se je pred nami odprl širok prostor kakor cvetoč vrt. V njem so bila rožna drevesa in vsakovrstne cvetlice. Drevesa so bila visoka kakor ciprese in z njih je venomer padalo listje. Tam v vrtu so bili drugi štirje angeli, lepši od prejšnjih. Ko so nas zagledali, so nas spoštljivo pozdravili in z občudovanjem rekli prejšnjim angelom: »To so! To so!« Angeli, ki so nas nosili, so se zavzeli in nas postavili na tla. Po široki poti smo peš prehodili stadij.¹⁴ Tu smo našli Jokunda, Saturnina in Artaksija, ki so jih ob istem preganjanju žive sežgali, in Kvinta, ki je kot mučenec v ječi izdihnil. Vprašali smo jih, kje so drugi. Drugi angeli so nam rekli: »Stopite najprej noter in pozdravite Gospoda!«

12. Prišli smo v prostor, čigar stene so bile sezidane kakor iz luči. Pri vhodu v ta prostor so stali štirje angeli, ki so nas oblekli v bela oblačila. Potem smo stopili noter in zaslišali združene glasove, ki so neprestano vzklikali: Svet, svet, svet!¹⁵ Videli smo v tem prostoru sedečega, kakor človeka s snežnobelimi lasmi, a z mladeniškim obličjem; njegovih nog pa nismo videli. Na desni in levi so bili po štirje starešine in za njimi mnogo drugih starešin. Vstopali smo v notranjost z občudovanjem in prišli pred prestol. Štirje angeli so nas dvignili, in smo ga poljubili, a on nam je z roko vrnil poljub. Drugi starešine so nam rekli: »Stojmo!« Stali smo in si dali poljub miru. In starešine so nam rekli: »Pojdite, igrajte se!« Dejal sem Perpetui: »Zdaj imaš, kar želiš.« Ona mi je rekla: »Hvala Bogu, da bom zdaj tukaj še bolj vesela, kakor sem bila vesela v življenju!«

13. Odšli smo ven in pred vrati zagledali škofa Optata na desni in prezbiterja ter učitelja Aspazija na levi, med seboj ločena in otožna. Padla sta nam pred noge in rekla: »Spravite naju med seboj, ker ste odšli in naju tako pustili!«¹⁶ Rekli smo jima: »Mar nisi ti naš škof in ti naš duhovnik, da nam padeta pred noge?« Bili smo ganjeni in smo ju objeli. Perpetua je začela z njima po grško govoriti in šli smo z njima na vrt pod rožno drevo. Ko smo se z njima menili, so jima angeli rekli: »Pustita jih, naj se razveseljujejo! Če pa imata med seboj spore, si drug drugemu odpustita!« Nagnali so ju in Optatu dejali: »Poboljšaj svoje ljudstvo, kajti shajajo se pri tebi, kot bi se vračali iz cirkusa, in se, razcepljeni na stranke, pričkali!« Zdelo se nam je, da hočejo zapreti vrata. Začeli smo

12 Perpetua se bo z mučeniškim trpljenjem popolnoma upodobila po popolnem možu in dosegla polnost Kristusove starosti (prim. Ef 4, 13; Auguštin, *Sermo* 281, 2: PL 38, 1284). Sicer pa so rokoborbe žensk veljale za zelo nedostojne. Pred spopadom so borci nadrgnili telo z oljem in se potrosili s prahom ali se kar po tleh povaljali.

13 Najbrž ljudski izraz za vhod oziroma izhod, skozi katerega so neranjeni borci in tisti ranjenci, ki ljudstvo ni terjalo njih smrti, šli na prosto. Beseda je torej zloženka iz *sanus, vivus* (zdrav, živ).

14 Stadij, dolžinska mera, okoli 200 m.

15 Raz 4, 8.

16 Verjetno gre za spore, ki so jih povzročili montanisti.

tam spoznavati mnogo bratov, tudi mučence. Vsi smo dihali nepopisno prijetno vonjavo, ki nas je nasičevala. Tedaj sem se vesel zbudil.

14. To so odličnejša videnja blaženih mučencev Satura in Perpetue, ki sta jih sama zapisala. Sekundula pa je Bog že prej poklical s sveta, ko je bil še v ječi, ne brez posebne milosti, ker mu je tako bila prihranjena borba z zvermi. Gotovo je okusila meč njegova duša, čeprav ne njegovo telo.

15. Tudi Felicita je bila deležna Gospodove milosti, in sicer tele. Ker je že osem mesecev nosila — kot nosečnico so jo bili ujeli — je bridko žalovala, ko je bil dan slavnostnih iger pred vrati, da jo bodo zaradi nosečnosti odložili. Nosečnic namreč ne smejo usmrtiti. Potemtakem bi Felicita morala kasneje prelititi svojo sveto in nedolžno kri, in to med hudodelci. Pa tudi mučenci so bili zelo žalostni, da bodo tako dobro tovarišico in spremljevalko pustili samo na poti k istemu upanju.

Tri dni pred slavnostnimi igrami so torej vsi skupaj z ječanjem molili h Gospodu. Takoj ko so odmolili, so Felicito popadle porodne bolečine. Ko se je zaradi težav, ki spremljajo porod v osmem mesecu, zvijala v bolečinah, ji je eden od stražnikov rekel: »Če zdaj tako stokaš, kaj bo šele, ko te vržejo zverem, ki si jih zaničevala, ker nisi hotela darovati!« Odgovorila je: »Zdaj sama trpim, kar trpim, tam pa bo nekdo drug trpel v meni za mene, ker bom tudi jaz trpela zanj.« Tako je rodila deklico, ki si jo je neka sestra vzgojila za hčer.

16. Ker je Sveti Duh dopustil in s tem hotel, naj se potek slavnostnih iger popiše, bom — četudi nisem vreden, da dokončam tako slaven spis — izpolnil naročilo, ali bolje oporoko blažene Perpetue in dodal še en dokaz za njeno stanovitnost in plemenitost njene duše. Ko je tribun z njimi strožje ravnal iz strahu, ker so mu praznoverni ljudje prišepetavali, da se utegnejo s čarovnijami izmuzniti iz ječe, mu je Perpetua v obraz rekla: »Zakaj nam vendar ne pustiš, da bi se poživili? Saj smo plemeniti hudodelci, ki se bomo na cesarjev rojstni dan bojevali. Mar ne bo tebi v čast, če nas pripeljejo tja bolj čile?« Tribuna je postalo strah in sram. Zapovedal je, naj z njimi ravnajo lepše in naj jim dovolijo, da jih obiskujejo bratje in jih krepčajo. Tudi jetniški nadzornik sam je takrat že veroval.

17. Dan pred igrami so zadnjo večerjo, ki ji pravijo svobodna, obhajali ne kot svobodno, ampak, kolikor so mogli, kot bratovsko.¹⁷ Z isto vztrajnostjo so govorili ljudstvu, napovedovali božjo sodbo, izpričevali, da jim je trpljenje v srečo, in se posmehovali radovednosti množice. Satorus je dejal: »Vam jutri ne bo dovolj, da nas danes tako radovedno gledate, ko nas sovražite? Ste danes prijatelji, jutri pa sovražniki? Skrbno si zapomnite naše obraze, da nas boste tisti dan spet spoznali!« Vsi so pretreseni odhajali iz ječe, mnogi od njih so začeli verovati.

18. Zasvetil se je dan njih zmage in šli so iz ječe v amfiteater kakor v nebesa, veseli in z vedrim obrazom. Če so se morebiti tresli, so se od veselja, ne od strahu. Perpetua je stopala mirno, kakor Kristusova nevesta, kakor božja služabnica; pred njenim bistrim pogledom so vsi povešali oči. Prav tako Felicita, vesela, da je srečno rodila in se bo mogla bojevati z zvermi; šla je od krvi naproti krvi, od babice k rablju, da bi se po porodu očistila z drugim krstom.

Ko so bili pri vhodu in so jih silili, naj se preoblečejo, moški v Saturnove svečenike, ženske v Cererine služabnice,¹⁸ se je uprla ta plemenita stanovitnost do konca. Dejala je: »Zato smo sami od sebe sem prišli, da bi se nam svoboda ne kratila. Zato tvegamo svoje življenje, da nam ne bi bilo treba kaj takega storiti. Tako smo se z vami pogodili.« Priznala je krivico pravico; tribun je dovolil, da jih privedejo noter, kakršni so bili. Perpetua je prepevala in že teptala po Egipčanovi glavi. Revokat, Saturnin in Satur so opominjali gledajoče ljudstvo na prihodnjo sodbo. Ko so prišli pred Hilarijana, so mu s kretnjami in pogledi govorili: »Ti nas, tebe pa Bog!« Ljudstvo, zaradi tega razjarjeno, je zahtevalo, naj jih vrsta lovcev pretepe z biči. Oni so seveda bili veseli, da so dosegli nekaj Gospodovega trpljenja.

17 Obilnejšo večerjo, ki so jim jo dali pred igrami, niso užili razposajeno, ampak spodobno, kakor so kristjani uživali »agape«, tj. bratski obed. Prim. tudi Tertulijan, *Apolog.* 42, 5.

18 Obleka Saturnovih svečnikov je bila rdeča, Cererine služabnice pa so na glavi nosile posebne zavijačke.

19. On, ki je rekel: Prosite in boste prejeli,¹⁹ jim je na njih prošnjo dal takšen izhod, kakršnega si je vsak želel. Ko so se namreč prej kdaj menili o svojem hrepenenju po mučeništvu, je Saturnin večkrat izrazil željo, naj ga izpostavijo vsem zverem, da bi dosegel tem veličastnejši venec. Ko se je začel boj, je njega in Revokata popadel leopard in ju je potem medved raztrgal pri ograji.

Satur pa se ničesar ni bolj bal ko medveda in je želel, da bi ga samo leopard popadel in usmrtil. Ko so ga zvezanega izpostavili divjemu merjascu, je zverina lovca, ki ga je bil pripeljal, s čekani od spodaj nabodla, da je po slavnostnih dneh umrl; Satura pa je samo povaljala. Ko so ga na mostiču spet privezali za medveda, medved ni hotel iz votline. Tako so Satura drugič nepoškodovanega odvedli.

20. Ženskama je hudič namenil zelo divjo kravo, ki so jo proti navadi prav zelo pripravili. Slekli so ju, vtaknili v mrežo in ju privedli. Ljudstvo se je zgrozilo, ko ju je zagledalo: prvo, nežno žensko; drugo, ki je nedavno rodila in ji je mleko sililo iz prsi. Odvedli so ju nazaj in ju oblekli v lahke obleke. Najprej je besna žival vrgla Perpetuo in padla je na ledja. Ko je sedla, je potegnila obleko, na strani razparano, ter zakrila stegno. Bolj je mislila na sramežljivost kot na bolečino. Nato je poiskala sponko in si spela razpuščene lase. Ni se spodobilo, da bi mučenka trpela z razpuščenimi lasmi, da se ne bi zdelo, da v svoji slavi žaluje. Tako je vstala, in ko je zagledala na tleh Felicito, je stopila k njej, ji podala roko in jo vzdignila: obe sta stali. Krutost ljudstva je bila premagana in odvedli so ju skoz sanavivarska vrata.

Tam je Perpetuo sprejel neki Rustik, takrat še katehumen in njej vdan. Kot bi se iz spanja prebudila – tako je bila v duhu zamaknjena – se je začela ozirati in na začudenje vseh dejala: »Kdaj naju bodo izpostavili tisti kravi, ne vem kakšni?« Ko so ji povedali, da se je to že zgodilo, ni verjela prej, dokler ni videla znamenj mučenja na svojem telesu in svoji obleki. Nato je dala poklicati svojega brata in je njega in tistega katehuma takole ogovorila: »Stojta v veri«²⁰ in vsi se ljubite med seboj in ne spotikajte se nad našim trpljenjem!«

21. Prav tako je Satur pri drugih vratih spodbujal vojaka Pudenta z besedami: »Kratko in malo, kakor sem naprej vedel in povedal, me doslej še ni popadla nobena zverina. Veruj sedaj iz srca! Glej, šel bom tja in en sam leopardov popad me bo usmrtil.« In ko so proti koncu igre izpustili leoparda, je Satura po enem leopardovem popadu oblila kri tako, da mu je ljudstvo, ko se je vračal, dajalo spričevalo dragega krsta In klical: »Zdrava ti kopel! Zdrava ti kopel!«²¹ Seveda je postal popolnoma zdrav, ko se je tako okopal. Vojaku Pudentu je dejal: »Zdrav bodi, spominjaj se vere in mene! Tole pa naj te ne bega, ampak potrdi!« Hkrati ga je zaprosil za prstan z njegovega prsta. Položil ga je v svojo rano in mu ga vrnil kot dediščino ter mu zapustil svojo kri za zastavo in spomin. Napol mrtvega so ga z ostalimi vrgli na določen kraj, da bi ga usmrtili.²²

Ko je ljudstvo zahtevalo, naj pridejo na sredo arene v amfiteatru, da bi njihove oči pri moriji spremljale meč, ki bo prebadal njihova telesa, so sami vstali in šli, kamor je ljudstvo hotelo. Prej pa so se poljubili, da bi svoje mučeništvo dovršili s slovesnim poljubom miru. Drugi so mirno in tiho prejeli smrtni udarec, zlasti Satur; on, ki se je prvi povzpел po lestvi, je prvi izdihnil dušo, kajti pričakoval je Perpetuo. Da bi Perpetua okusila nekaj bolečine, jo je rabelj zabodel med rebra. Zavpila je in tresočo se roko gladiatorju začetniku sama namerila na svoje grlo.²³ Morda bi te žene, ki se je je nečisti duh bal, sicer ne mogli usmrtiti, če ne bi bila sama privolila.

O junaški in blaženi mučenci, zares poklicani in izvoljeni v slavo našega Gospoda Jezusa Kristusa! Kdor jo povečuje, časti in moli, mora te zglede, nič manjše od nekdanjih, brati v spodbudo Cerkev, da bodo tudi nova čuda pričevala, da prav do danes deluje eden in vedno isti Sveti Duh in vsemogočni Bog Oče in njegov Sin Jezus Kristus, naš Gospod. Njemu slava in neskončna oblast na vekov veke. Amen.

19 Jn 16, 24.

20 1 Kor 16, 13.

21 Gledalci so se norčevali iz krščanskega prepričanja, da je mučeništvo drugi krst (druga kopel).

22 Ta prostor se je imenoval »spoliarium«; tu so gladiatorji morili hudo ranjene borce.

23 Gladiatorski začetnik se je začel vaditi v spoliariju, kjer je moril ranjene žrtve.